

Stolniceni (Râmnicu-Vâlcea) – Buridava (?). Rezultatele preliminare ale cercetărilor arheologice din anul 2022

Dr. Ovidiu Țentea*, Ioana Manea**, Dr. Claudiu Tulugea, Vlad
Călina****, Eduard Ghinea********

* Muzeul Național de Istorie a României, București, România, e-mail: ovidiutentea@gmail.com.

** Universitatea București, București, România, e-mail: ioana_manea18@yahoo.com.

*** Muzeul Județean *Aurelian Sacerdoțeanu*, Râmnicu Vâlcea, România, e-mail: claudiutulugea@yahoo.com.

**** Muzeul Național de Istorie a României, București, România, e-mail: calina.nicolae@gmail.com.

***** Universitatea București, București, România.

Abstract: *Stolniceni (Râmnicu-Vâlcea) – Buridava (?). Preliminary results of archaeological research in 2022.* In 2022 archaeological season, our investigations were mainly carried out in building T2 – “the small roman baths of the Buridava archaeological site”. The research led to the completion of a final plan published in 1992, which had 28 walls and 13 rooms. The Roman baths at Buridava are the largest of their kind in Dacia, with six layers of occupation and an impressive amount of stamped tegular material, bearing the names of military units. Both Roman and Dacian settlements marked the landscape near the Roman civil settlement, indicating its important role in the area.

Keywords: archaeological research, Roman settlement, thermae, Buridava, I-III centuries.

După aproape trei decenii de la ultimele cercetări sistematice din clădirile cu instalații de încălzire de la Buridava-Stolniceni, în toamna anului 2022 au fost reluate investigațiile din arealul rezervației arheologice cu scopul de a stopa degradarea sitului și de a documenta toate structurile constructive aflate la suprafață. Pentru a avea o imagine cât mai clară a situației arheologice au fost corelate planurile de săpătură cunoscute cu realitatea din teren (pl. III). Într-o primă etapă a fost cercetat edificiul T2 – *thermele mici*, despre care se

cunoșteau doar câteva informații lacunare. Astfel că față de planul existent¹ au fost identificate în total 28 de ziduri și 13 camere (pl. IV).

Toponimul *Buridava* apare menționat în *Geographia* lui Ptolemeu² (ca denumire a centrului burilor), apoi în itinerariul *Tabula Peutingeriana* (7.5). Aceasta se afla pe drumul Drobeta – Romula - Apulum. În mod concret se afla pe segmentul aflat între *Pons Aluti* și *Castra Traiana*, identificate de obicei cu castrele de la Ionești Govorei și Sânbotin (jud. Vâlcea; pl. II). În papirusul Hunt se regăsește un fragment în care efective ale cohorții *I Hispanorum* se aflau în anul 101 p. Chr., la *Buridava: Buridavae in vexillatione*³.

Următoarea sursă istorică este *Mappa della, Transilvania, e Provintie contigue nella qualesivedano li Consini dell' Ongaria eli Campam fatti dall' Arpate Cesaree in quelle ultime guere*⁴ unde situl din discuție este marcat cu denumirea *Città Romana*. Harta a fost desenată în urma păcii de la Karlowitz din 26 ianuarie 1699⁵.

În acest moment, în literatura de specialitate există o diferență de opinie în legătură cu locul unde este amplasată *Buridava*, unii cercetători consideră că *Buridava* ar fi amplasată la Sânbotin sau la Călimănești, Păușa, fostă Bivolari, pe locul actual fiind probabil *Malva*, care ar fi fost greșit asociată cu *Romula*⁶. Fortificația de la *Buridava* a fost în mod curent asociată cu situl dacic de la Ocnița, intrat sub stăpânire romană încă din 101 p. Chr.⁷, idee împărtășită și de alți cercetători care consideră că înaintea celei de a doua campanii a lui Traian, contra dacilor, *Buridava* era sub stăpânire romană. Bazându-se pe dovezile epigrafice, Dumitru Tudor⁸ a dezvoltat teoria conform căreia sediul guvernatorului Moesiei Inferior se afla în această zonă între cele două campanii dacice ale lui Traian. Întrucât săpăturile au fost efectuate în principal de către echipele de salvare în mare grabă, iar o parte din sit a fost distrus de construcții

¹ Bichir et alii 1992, fig. 1.

² Ptolemeu, *Geografia*, 3.8.5

³ Fink 1958, p. 108.

⁴ Visconti 1699, B IX a 487/15.

⁵ Măndescu, Sîrbu 2022, p. 41-56. Pe lângă Stolniceni (*Città Romana*), mai sunt menționate, Ulpia Traiana Sarmizegetusa (*Vulpia Traiana – Varhelly*), Vețel (*Viczet/Vezel*) - , *Città Romana*), Zăvoi (*Castrametatione Romana*), Podul de la Drobeta (*Vestigio Pontis Traiani*), Câmpulung - „Jidova” (*Castrametatione Romana*) etc.

⁶ Nemeti, Dana 2017, p. 218; Marcu, Szabo 2020, p. 66, nota 10.

⁷ Țentea, Matei-Popescu 2015, p. 117.

⁸ Tudor 1972, p. 33.

moderne, nu au putut fi obținute detalii semnificative pentru nivelurile romane timpurii.

În acest sit au fost întreprinse săpături sistematice între anii 1956-1958, 1959-1960 (Petre Purcărescu – directorul Muzeului Raional Rm. Vâlcea – afirmă că în timpul construirii batalului de sodă de la Stolniceni din 1959 ar fi fost descoperite fragmente ceramice romane, dar și un zid de aceeași factură, iar în 1960 în buza Oltului ar fi fost descoperite complexe daco-romane, un drum și un cuptor de ars ceramică, datate sec. II-III-IV)⁹, 1962-1965 și 1967 de către D. Tudor¹⁰ și între 1971-1992 de către Gh. Bichir¹¹. Au fost identificate două grupuri de terme și șase niveluri stratigrafice (cinci romane, iar al șaselea datat după retragerea romanilor din Dacia). Primele construcții datează din perioada împăratului Traian (98 – 117 p. Chr.), iar la realizarea construcției acestor *thermae* au participat trupe aduse din Moesia Inferior, precum legiunile *I Italica*, *V Macedonica*, *XI Claudia* și parte din unitățile auxiliare *cohors II Flavia Bessorum*, *pedites singulares*.

Perioada cea mai prosperă a așezării corespunde în linii mari nivelurilor I-IV (Traian – Filip Arabul). Nivelul V corespunde intervalului Filip Arabul – Aurelian. Ultimul nivel de locuire, VI, datează de la sfârșitul sec. III (post 275 p. Chr.) și primele decenii ale sec. IV p. Chr.

Informațiile epigrafice atestă activitatea cohortelor *I Hispanorum* (papirul Hunt – *Buridavae in vexillatione*), *I Brittonum* (IDR II 560, *CORSMB - I Augusta Nerviana Pacensis milliaria Brittonum* sau *cohors I milliaria Brittonum*, identitatea celor două unități nefiind încă pe deplin stabilită), *II Flavia Bessorum* (IDR II 561-562). De asemenea, a fost atestat material ceramic șampilat al celor trei legiuni ale Moesiei Inferior (*V Macedonica*, *I Italica*, *XI Claudia*), precum 85 de cărămizi sau țigle cu ștampila *P(editum) S(ingularium)*, cel mai probabil fiind vorba de garda guvernatorului Moesiei Inferior, deși o posibilă prezență a procuratorului presidial al provinciei Dacia Inferior la Buridava nu poate fi cu totul exclusă. Dintre trupe trebuie eliminată presupusa cohortă *IX Batavorum*¹².

⁹ Tulugea 2020, p. 288-289.

¹⁰ Tudor 1972, p. 29-36. Tudor, Purcărescu 1976, p. 41-44.

¹¹ Bichir et alii 1992.

¹² Matei-Popescu 2007, p. 60.

În cursul săpăturilor efectuate de Gh. Bichir¹³, au fost descoperite urmele unei așezări civile romane, dar ipoteza existenței unei fortificații nu a putut fi confirmată. Acesta a încercat să identifice locul unde era amplasat castrul roman, conform indicațiilor lăsate de D. Tudor,¹⁴ însă în zona fostului conac Boroneasa nu au fost identificate zidurile castrului, ci un cimitir medieval (23 de morminte)¹⁵. O fortificație de mici dimensiuni ar fi fost atipică pentru încartiruirea unui număr mare de militari. O așezare civilă romană a fost găsită în apropierea sitului dacic de la Ocnele Mari, în vecinătatea barajului actual. În anul 2009, au fost efectuate cercetări arheologice preventive de către Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea¹⁶. Nivelul superior de locuire a fost parțial distrus din cauza construirii în regim de urgență a barajului de retenție numit generic *Buridava*. Așezarea civilă este construită la aproximativ 300 metri nord de cetatea dacică *Buridava*, zona fiind angrenată în sistemul comercial, politic și economic al Romei. Cercetarea arheologică a relevat existența a 12 locuințe, două ateliere de fierărie, două cuptoare de redus minereul de fier, trei cuptoare pentru pâine, patru vetre și nouă locuințe cu structură de lemn. Se remarcă prezența unei locuințe cu fundație de piatră (presupunem că la început edificiul a fost un turn-locuință care avea rolul de supraveghere a văii pârâului Sărata, la intrarea în fosta cetate dacică, transformată mai târziu în locuință cu scop pur economic). Ceramica este de factură romană (amfore, ulcioare, oale cu una sau două torți, cănițe, străchini, opaițe, etc.), importuri (terra sigillata, mortaria, vase decorate în tehnica barbotinei), unelte (cuțite), podoabe (fibule, inele cu gemă), 18 monede de bronz (unele destul de deteriorate) și 4 de argint. Este importantă și ceramica de factură dacică. Inscripția descoperită într-o locuință, pe un fragment de ulcior roman INONA, (IUNONA), ocrotitoarea căsătoriei în mitologia romană, denotă adorarea unor zeități în așezare. Monedele descoperite arată că așezarea poate fi datată între împărații Traian-Commodus (106-180).

¹³ Bichir 1982, p. 43-54.

¹⁴ Tudor 1968, p. 19 – în acest loc Tudor a identificat castrul de piatră (de aprox. 60 x 50 m întindere) pe amplasamentul fostului conac Boroneasca, între ulița Șoseaua Nouă și Ulița Oltului.

¹⁵ Bichir 1982, p. 44.

¹⁶ Din colectivul de cercetare au făcut parte: M. Iosifaru (responsabil științific), I. Tuțulescu, Claudiu Tulugea, O. Păraușanu, C. Terteci, iar din cadrul laboratorului de conservare – restaurare Maria Răpan, Rotaru Rodica, Nicoleta Binder și Diana Mirea.

Probabil că perioada de maximă dezvoltare este cea din timpul împăratului Hadrian¹⁷. Monedele descoperite aici indică o puternică zonă economică bazată pe exploatarea și comercializarea sării, devenită monopol imperial. Publicarea inventarului numismatic de către cercetătorii S. Purece și I. Tuțulescu relevă existența îndelungată a așezării civile, dar și importanța locuinței din piatră considerată centrul administrativ al exploatării salinifere romane din regiunea Ocnele Mari. Această ipoteză pare a fi susținută de poziționarea sitului (pe drumul antic al sării care ducea către Valea Oltului, situat de-a lungul cursului Pârâului Sărat, în imediata apropiere a zonelor de exploatare saliniferă), de structura acestuia, cât și de materialul arheologic¹⁸.

Tot D. Tudor amintea de existența unui drum roman¹⁹ în vecinătatea peretelui vestic al edificiului găsit în punctul *la Priză*²⁰, cuptoare și gropi de origine romană²¹. Gh. Petre indica un cuptor descoperit cu ocazia unor lucrări care au avut loc la uzina Govora, astfel că la săparea șanțului pentru introducerea unor conducte și după ce acesta a traversat drumul național Craiova-Rm. Vâlcea, la aprox. 300 m Est a fost secționat un cuptor roman de ars ceramică²². De asemenea, în sectorul *prize*, pe malul Oltului s-au identificat două cuptoare de ars ceramică, distruse complet de lucrările agricole, plus alte două cuptoare și un puț de apă²³.

Pe baza fotografiilor aeriene, Ioana Bogdan-Cătănicu²⁴ a identificat amprenta unui posibil *amphitheatrum castrense*. Deși morfologia acestei „gropi” ar fi putut corespunde unui amfiteatru de mici dimensiuni, din informațiile pe care le deținem, zona a fost sondată în câteva ocazii, dar rezultatele acestor demersuri au fost neconcludente.

În ultimii ani au fost realizate cercetări de salvare cu ocazia diferitelor proiecte edilitare care au dus la numeroase descoperiri. În anul 2006²⁵, pe str. Buridava la nr. 17A au fost descoperite pe o

¹⁷ Iosifaru 2011, p. 82-94.

¹⁸ Purece, Tuțulescu 2016, p. 1-6.

¹⁹ Tudor 1968, p. 22.

²⁰ Tudor 1968, p. 20.

²¹ Tudor 1968, p. 20-22.

²² Petre 1968, p. 147.

²³ Bichir et alii 1992, p. 256.

²⁴ Bogdan-Cătănicu 1981, p. 26-27; Țentea et alii 2022, p. 266-267, fig. 34, 35.

²⁵ Tulugea 2007, p. 73.

suprafață de aprox. 40 mp fragmente ceramice și tegulare care provin din perioada de sec. II-III p. Chr. Un an mai târziu²⁶, pe str. Stolniceni nr. 153 au fost cercetați 17 mp sub forma unor casete de 1 x 1 m unde au fost găsite materiale ceramice, cărămizi, cuie și piroane. Tot în același an, cu ocazia trasării conductei²⁷ de apă de pe strada Buridava, au fost realizate trei secțiuni și o casetă ce au însumat aprox. 44 mp. Zona cercetată avea pe partea stângă termele, secțiunea S XIII (28 x 1 m) fiind trasată în fața edificiului. În acest loc s-a găsit fundația unui zid realizat din piatră fasonată al cărui traseu mergea pe lungimea străzii (neputând fi cercetat) cât și în interiorul rezervației arheologice, având legătura cu termele mari²⁸. De remarcat ar fi materialul descoperit, și anume trei tegule ce aveau șampilate inițialele *PS* (1) și *COHIIFB* (2). În secțiunea S XIV – în capătul de nord al străzii, în apropierea fabricii de vată (la aprox. 5 m vest de Olt și 18 m de fosta fabrică), a fost identificată o groapă circulară cu diametrul de 1 m unde a fost identificat puțin material roman, îndeosebi ceramică, dar și o monedă din bronz foarte slab conservată.

Următorii ani au adus cu ei cercetări noi, unele realizate pe zone generoase precum cercetarea din 2010²⁹ din str. Stolniceni nr. 21A (la aprox. 100 m sud de terme) unde, pe o suprafață de 186 mp, s-a investigat o zonă ce probabil se afla lângă o locuință romană. Materialul descoperit nu a fost numeros, însă a fost dezvelită în S XVI, la aprox. -0,30 m o reprezentare antropomorfă³⁰ - un cap de meduză din ceramică.

Cu ocazia construirii de noi locuințe a fost identificat și primul mormânt de epocă romană. Acesta se afla la o adâncime de 0,50 m față de nivelul actual de călcare, fiind identificate fragmente mici de oase incinerate și un zar din os. Piesa de joc (zarul) a fost găsită la o adâncime de -0,90 m față de nivelul actual de călcare. După modul în care s-a efectuat cremația, avem o incinerație la *ustrinum*. Pe baza materialului arheologic descoperit putem atribui cronologic mormântul celei de-a doua jumătăți a secolului al II-lea p.Chr. Tipul de mormânt de incinerație în cistă de cărămidă este specific, în mare, cimitirelor din centrele urbane puternic romanizate, zonelor în care romanizarea a afectat vechile tradiții funerare sau sunt legate de

²⁶ Tulugea 2007, p. 76.

²⁷ Iosifaru et alli 2009, p. 348-350.

²⁸ Iosifaru et alli 2009, p. 349.

²⁹ Terteci, Tuțulescu 2011.

³⁰ Terteci, Tuțulescu 2011, p. 69-75.

prezența militară. Limitele cronologice ale acestui tip de înmormântare în provinciile dunărene sunt cuprinse între a doua jum. a sec. I. p.Chr. și prima jum. a sec. III p.Chr.³¹.

În anul 2007, cu ocazia trasării conductei de apă de pe strada Buridava, s-a realizat o nouă cercetare arheologică preventivă, de către arheologii din cadrul Muzeului Județean Vâlcea, Mariana Iosifaru și Ion Tuțulescu.

S-a urmărit șanțul de introducere a conductei de apă având 0,40 m lățime și o adâncime de -1,10 m, trasat pe partea stângă a drumului, notarea făcându-se astfel: S VIII (240 x 0,40 m), S X (340 x 0,40 m) orientate est-vest și S IX (560 x 0,40 m), S XI (500 x 0,40 m) orientate nord-sud. Pe toată lungimea proiectului s-a descoperit un singur nivel de locuire romană cu o grosime ce variază între 0,10-0,30 m. Datorită umpluturilor succesive (2-5 nivele de umplutură modernă aflate în anumite porțiuni) ale străzii, nivelul de epocă romană apare la o adâncime cuprinsă între 0,00-0,50 m în zona termelor. Tot atunci s-a putut observa că stratul de epocă romană dispare treptat spre zona de vest a sitului. În urma acestor cercetări se poate menționa că așezarea romană de la Buridava Romană se poate identifica cu perimetrul încadrat în forma unui patrulatier de strada Buridava³².

Cercetarea arheologică din 2014

Suprafața afectată de proiect este de 130 mp. Au fost trasate trei casete, o secțiune S.A și două șanțuri S.I-S.II. Casetele C.1-C.3, cât și S. A au fost amplasate în zona noii locuințe. Cercetarea s-a realizat manual.

Materialul arheologic descoperit în nivelul de epocă romană se prezintă sub forma fragmentelor numeroase de țigle și olane, fragmente ceramice provenind de la castroane, amfore, căni/vase cu toartă, farfurii tipul 2, după Popilian, și tipul 6, oale-borcan tipul 2, 1, 3, 11, alte fragmente provenind de la oale-borcan.

În C.1, s-au descoperit și 2 complexe închise, sub forma unor gropi menajere notate Gr.1 și Gr.2. Materialul arheologic descoperit pe proprietatea de pe str. Buridava, nr. 96, Stolniceni, se încadrează în sec. II – începutul sec. III p.Chr.³³.

³¹ Terteci, Tuțulescu 2011, p. 75.

³² Tulugea, Tuțulescu, Terteci - Raport de cercetare arheologică 2014 (mns).

³³ Tulugea, Tuțulescu, Terteci - Raport de cercetare arheologică 2014 (mns).

Cercetarea arheologică din anul 2022

Obiectivul proiectului nostru este identificarea și cartarea tuturor structurilor arheologice existente în situl arheologic Buridava romană - Stolniceni (RAN: 67561.01; LMI: VL-I-s-A-09580). Documentarea a avut în vedere realizarea unui plan coerent al sitului, care să poată oferi suportul atât de necesar pentru realizarea unor intervenții de urgență de conservare primară.

În urma realizării unor eșantioane orientative de prospecțiuni geofizice, au putut fi delimitate intervenții masive realizate în zona de nord a rezervației. De asemenea, am putut observa structuri mult mai complexe în zona așa numitelor terme mici (pl. VII). În singurul plan publicat în 1992 de către Gh. Bichir apar doar 3 încăperi, a căror planimetrie este incompletă cât și 6 ziduri, restul structurilor nefiind înregistrate (pl. V-VI). În această campanie am reușit să documentăm 13 încăperi și 28 de ziduri pe care le-am înregistrat fotografic și desenat, realizând astfel o planimetrie exactă a acestei construcții (pl. VII-VIII).

Majoritatea zidurilor au fost construite folosind, în componența fundațiilor, pietre de râu de dimensiuni mici și mijlocii legate cu mortar alb, iar elevația lor a fost realizată din pietre de carieră fasonate. S-au putut observa pentru elevația unora dintre ziduri fie asize din cărămidă (zidul Z9) cu rol în prevenirea crăpăturilor sau introducerea sporadică a unor pietre mici de râu, cu scopul de a fixa pietrele de carieră (zidurile Z18 și Z22). Pentru exemplificare putem aminti zidul Z30, cu o lungime totală de 9.00 m și o lățime de 0.80 m, construit din pietre de râu prinse cu mortar. Acest zid are orientarea NV-SE și se intersectează cu Z21 (E) și Z20 (V) apoi cu Z29 în dreptul canalului de evacuare a apei. În capătul dinspre Z21 s-a observat folosirea unei bucăți de țiglă (fragmentară) în construcția sa cât și urme de mortar. Țigla era șampilată și se pot distinge literele *COH*.

Zidurile dezvelite conturează un număr de 13 încăperi, dintre care cinci sunt absidate. Până la acest moment putem asuma rolul a doar două încăperi – C12 și C13. Camera C12 este construită odată cu C9, fiind delimitată de Z28 (N) și Z29 (S) care este un zid de formă circulară reprezentând $\frac{3}{4}$ dintr-un cerc. Astfel că încăperea C12 reprezintă o piscină cu acces din C9, în care se cobora probabil pe trei trepte vizibile parțial în interiorul camerei de-a lungul zidului Z28, la SE de acesta. Podeaua este realizată în tehnica *opus signinum*, cu o mică diferență de nivel înspre SE unde este mai ridicată (aprox. 0.15

m). Pe partea de NV, în apropierea lui Z28 apare o groapă ce sparge podeaua, de formă ovală cu latura lungă de aprox. 1 m. Nu a fost cercetată integral. Spațiul (C13) delimitat de zidurile Z10 (NV) și Z13 pe latura de NNE, Z20 spre SSE, Z9 spre NNV și Z17 spre SSE se prezintă ca un culoar îngust de 1.80 m ce se desfășoară de-a lungul încăperilor C4 (N), C5, C6 și C7 (S).

În această campanie au fost identificate două canale de scurgere. Primul, pe direcția lui Z25 înspre Z22 (N), la aprox. 3.30 m (NE) față de Z28 apare prima cărămidă a sa. Acest canal are o lungime de 1 m și o întrerupere de 1 m către Z25' (aproximativ 1 m) după care zidul se continuă pe o lungime de aproximativ 1.3 m și se intersectează cu Z22. Cel de al doilea canal (de deversare a apei), se află în partea nord-estică a Z29, construit din piatră de râu legată cu mortar, iar în cea mai mare parte distrus.

În cursul campaniei din anul 2022, am reușit completarea planimetriei așezării prin adăugarea planului complet al clădirii T2. Cercetările de teren au fost dublate de prospecțiuni geofizice cu caracter preliminar, realizate în proximitatea celor două clădiri. Prin cadrul prospecțiunilor geofizice s-a documentat parțial afectarea sitului prin construirea unei conducte magistrale care a afectat structurile constructive antice. Investigațiile viitoare se vor axa pe colectarea datelor stratigrafice, care pot oferi informații cronologice despre funcționarea clădirilor T1 și T2, cât și pe completarea informațiilor lacunare din vechile săpături. De asemenea, se impune o extindere a prospecțiunilor geofizice, care vor putea conduce la o mai bună documentare a planimetriei sitului.

Observațiile făcute asupra structurilor de zidărie, coroborate de studiile de parament, studiile mineralogice și analiză a compoziției mortarelor, reprezintă o parte din documentația necesară realizării proiectului de conservare primară.

BIBLIOGRAFIE

Bichir 1982 – Gh. Bichir, *Cercetările arheologice de la Stolniceni Râmnicu Vâlcea*, Buridava, 4, 1982, p. 43-54.

Bichir et alii 1992 – Gh. Bichir, A. Sion, P. Bardașu, *Așezarea de la Stolniceni, Buridava, jud. Vâlcea*, Materiale și cercetări arheologice. A XVII-a Sesiune anuală de rapoarte. Ploiești 1983 (1992), p. 255-268.

Bogdan-Cătănciu 1981 – I. Bogdan-Cătănciu, *Evolution of the System of Defence Works in Roman Dacia*, BAR IS 116, Oxford, 1981.

Fink 1958 – R. Fink, Hunt's Pridianum: *British Museum Papyrus 2851*, The Journal of Roman Studies, vol. 48, No. 1/2, 1958, p. 102-116.

Iosifaru 2011 – M. Iosifaru, *Situri arheologice din orașul Ocnele Mari, județul Vâlcea*, Buridava, 9, 2011, p. 82-94.

Iosifaru et alii 2008 – M. Iosifaru, I. Tuțulescu, C. Tulugea, O. Părăușanu, *Stolniceni, mun. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea, Punct: str. Buridava*, Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2008, 2009, p. 348-350.

Măndescu, Sîrbu 2022 – D. Măndescu, V. Sîrbu, *Scent of Archaeology on the roads in the heart of Europe, in the eve of the Enlightenment: sites and sights on the Visconti's Mappa della Transilvania (1699)*, în ed.: V. Sîrbu, D. Ștefan, M. Ștefan, *Hidden Landscapes: The Lost Roads, Borders and Battlefields of the South-Eastern Carpathians*, 2022, p. 39-58.

Marcu, Szabo 2020 – F. Marcu, M. Szabo, *New data on the Roman temporary camps in Șureanu Mountains*, ActaMN, 57, 1, 2020, p. 63-87.

Matei-Popescu 2007 – Fl. Matei-Popescu, *On the presence of the cohort IX Batavorum milliaria equitata in Moesia Inferior*, ActaMN 41-42 (2004-2005), 2007, p. 55-60.

Matei-Popescu 2010 – Fl. Matei-Popescu, *The Roman Army in Moesia Inferior*, Bucharest.

Nemeti, Dana 2017 – S. Nemeti, D. Dana, *Malva, la colonie perdue de la Dacie Inférieure*, ActaMN, 54, 1, 2017, p. 207-230.

Nubar, Purcărescu 1972 – H. Nubar, P. Purcărescu, *Note pe marginea unui tezaur monetar din epoca romană, descoperit la Râureni, județul Vâlcea*, Buridava, I, 1972, p. 161-172.

Petre 1968 – Gh. Petre, *Cuptor de olar cu vase dacice și romane la Buridava*, SCIV, 19, 1, 1968, p. 147-158.

Purece, Tuțulescu 2016 – S. Purece, I. Tuțulescu, *Descoperiri monetare din posibilul centru administrativ roman al exploatării salinifere din zona Ocnelor Mari*, Transilvania, 10, 2016, p. 1-6.

Terteci, Tuțulescu 2011 – C. Terteci, I. Tuțulescu, *Un fragment ceramic antropomorf descoperit la Stolniceni-Buridava romană, jud. Vâlcea*, Litua, XIII, 2011, p. 69-75.

Tudor 1968 – D. Tudor, *Centrul militar roman de la Buridava*, SMMIM 1, 1968, p. 17-30.

Tudor 1972 – D. Tudor, *Câteva probleme ale epocii romane în lumina cercetărilor arheologice de la Buridava*, Buridava, 1, 1972, p. 29-36.

Tudor, Purcărescu 1976 – D. Tudor, P. Purcărescu, *Prima campanie de săpături arheologice de la Buridava dacă*, Buridava, II, Rm. Vâlcea, 1976, p. 41-44.

Tulugea 2007 – C. Tulugea, *Cronica cercetărilor arheologice din anii 2006-2007 in județul Vâlcea*, Buridava, 5, 2007, p. 70-81.

Tulugea 2020 – C. Tulugea, *In Memoriam Petre Purcărescu*, Buridava, XIV, 2020, Rm. Vâlcea, p. 288-289.

Tuțulescu, Terteci 2022 – I. Tuțulescu, C. Terteci, *Raport preliminar al diagnosticului arheologic realizat la Căzănești, punct La Plută, județul Vâlcea*, Litua, XXIV, 2022, p. 7-58.

Țentea, Popescu 2015 – O. Țentea, F. Matei-Popescu, *Why there? The preliminaries of constructing the roman frontier in south-east Dacia*, Acta Musei Napocensis 52/I, p. 109-130.

Țentea et alii 2022 – O. Țentea, F. Matei-Popescu, V. Călina, *Limes Alutanus: drumul și castelele din zona defileurilor. Limes Alutanus: the Road and Fortifications in the Gorges' Areas*, în: *Arheologia trecerii*

de la epoca târzie a fierului la epoca romană în Dacia. Contacte și conflicte în secolele I – II p. Chr., Maria-Magdalena Ștefan, Alexandru Popa, Dan Ștefan (ed.), Editura Cetatea de Scaun, 2022, p. 233-278.

PLANȘE/PLATES

Pl. I. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, localizarea sitului/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, site location;

Pl. II. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, localizarea sitului în provincia Dacia/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, site location in the province of Dacia;

Pl. III. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, ortofotoplanuri (2020, 2021, 2022)/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, orthophotos (2020, 2021, 2022);

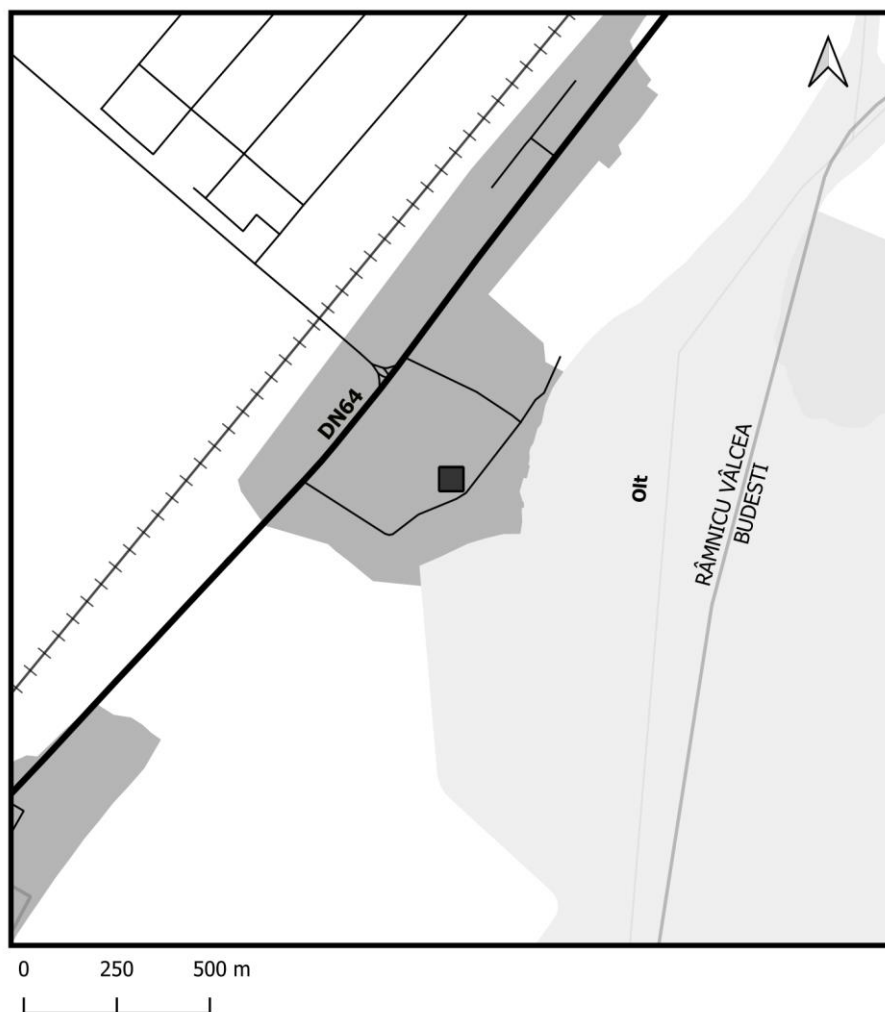
Pl. IV. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, fotografie oblică din dronă, vedere dinspre nord – est (2022)/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, oblique drone photograph, northeast view (2022);

Pl. V. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, suprapunerea planului (Bichir et al. 1992: fig. 1) pe ortofotoplan 2021/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, site plan (Bichir et al. 1992: fig. 1) overlaid on 2021 orthophoto;

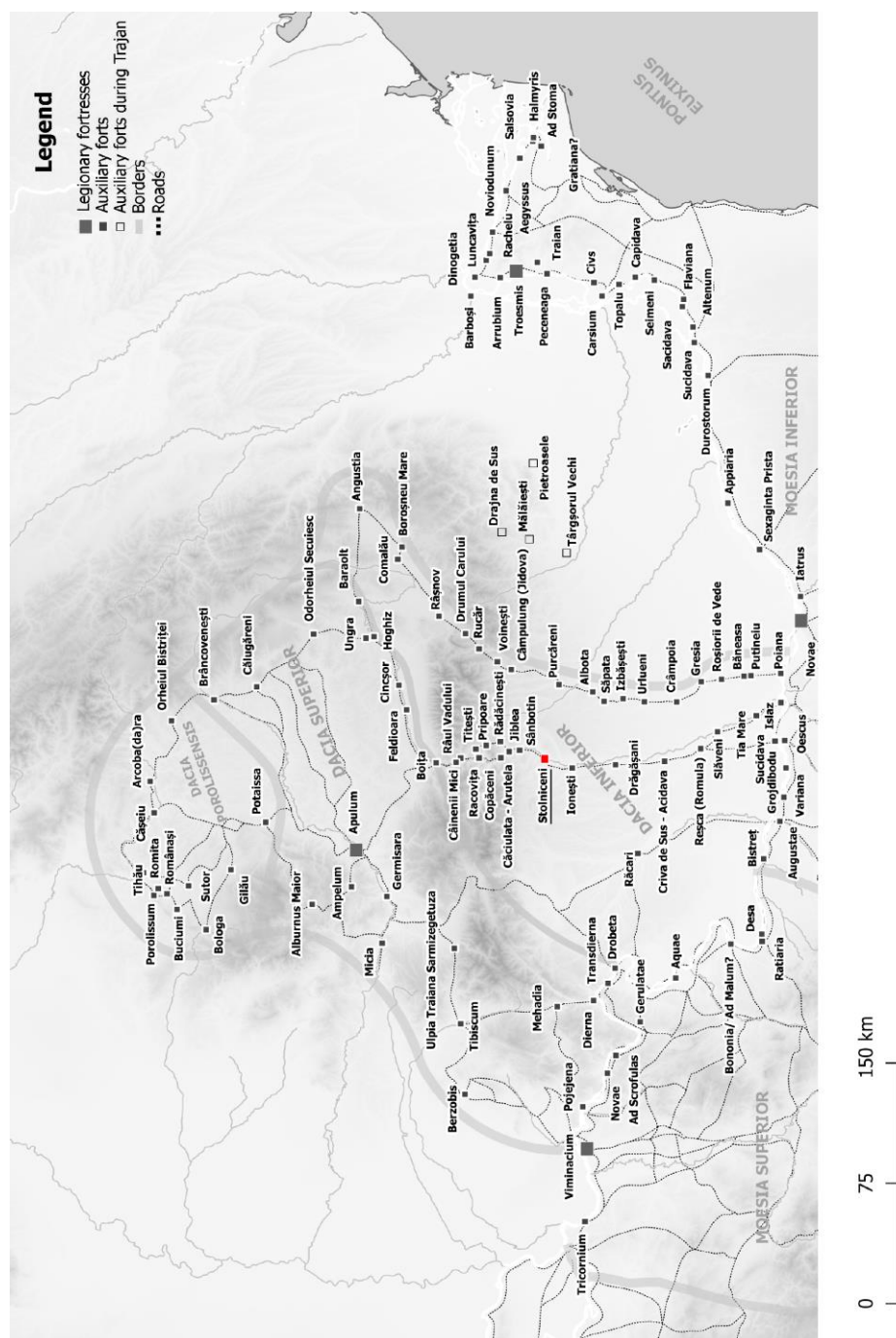
Pl. VI. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, suprapunerea planului din T2 (Bichir et al. 1992: fig. 1) pe ortofotoplan 2022/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, site plan (Bichir et al. 1992: fig. 1) overlaid on 2022 orthophoto;

Pl. VII. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, planul general de situație a T2 din 2022/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, T2 site plan of 2022;

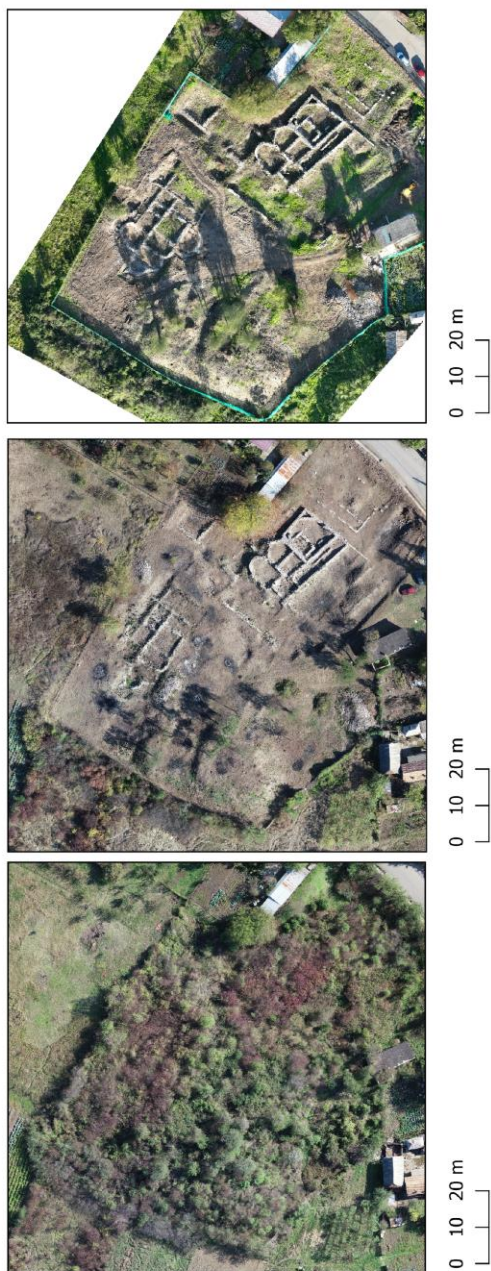
Pl. VIII. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, planul prospecțiunilor magnetometrice din 2022/ Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, T2 (ST70 projection) detailed site plan of 2022.

Pl. I. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, localizarea sitului

Pl. II. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, localizarea sitului în provincia Dacia

Pl. III. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, ortofotoplanuri (2020, 2021, 2022)

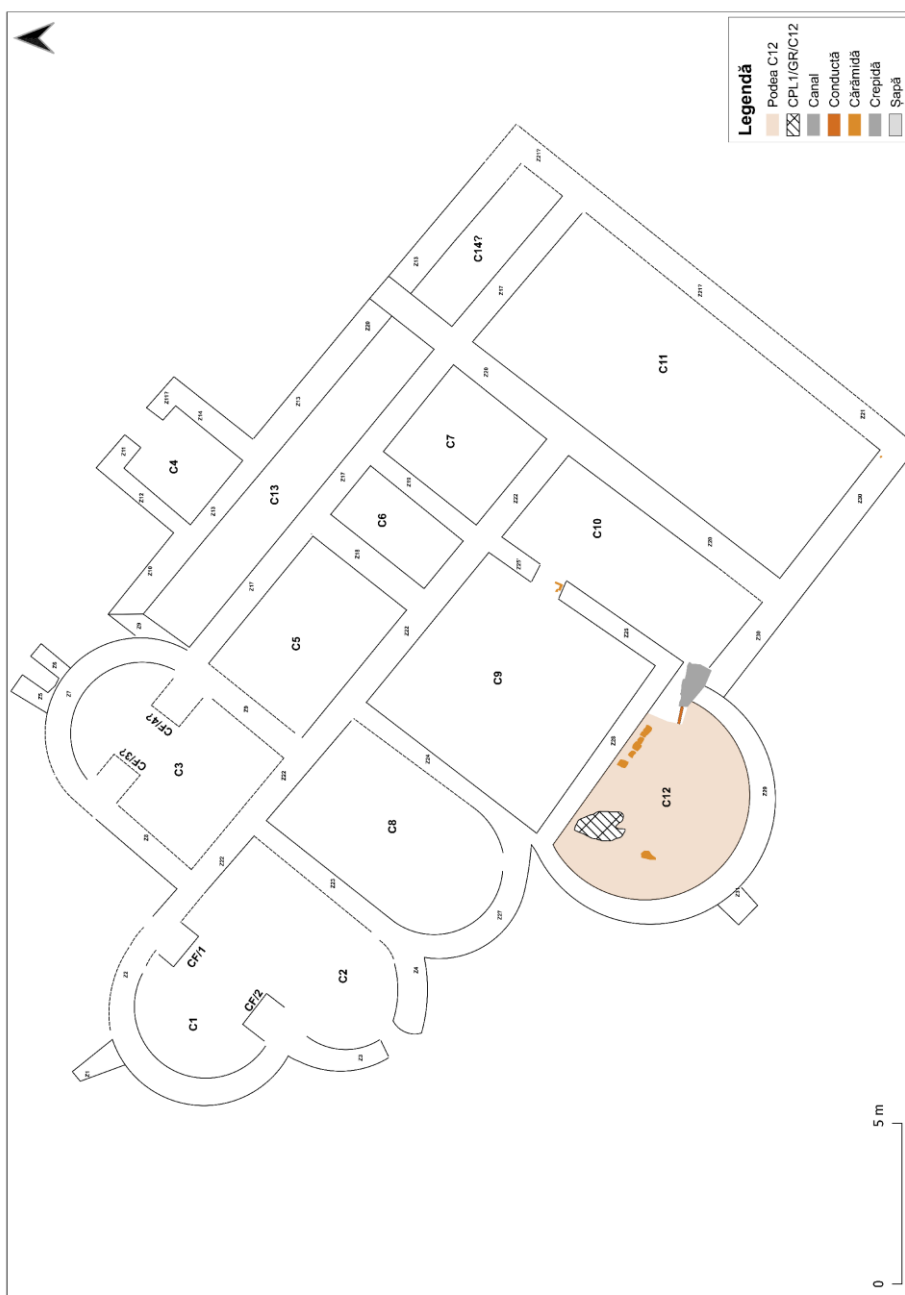
Pl. IV. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, fotografie oblică din dronă, vedere dinspre nord – est (2022)

Pl. V. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, suprapunerea planului
(Bichir et al. 1992: fig. 1) pe ortofotoplan 2021

Pl. VI. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, suprapunerea planului
din T2 (Bichir et al. 1992: fig. 1) pe ortofotoplan 2022

Pl. VII. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, planul general de
situație a T2 din 2022

Pl. VIII. Stolniceni – Râmnicu Vâlcea, Buridava, planul
prospecțiunilor magnetometrice din 2022